

in takoj tam ustanovilo svoje prvo Katoliško delavsko društvo. Z ustanovitvijo tega društva se je začelo delavsko gibanje po Slovenskem. Kdor govori danes s prvimi člani tega društva, vidi, kako se jim iskrijo oči in kako so prekinjali notranje zadovoljnosti in notranjega veselja ob spominu na preteklo dobo. Človek bi jih kar poslušal, ko pripovedujejo, kako so se morali boriti s svojimi gospodarji, ki so jih bili popolnoma uslužili. In v svojem boju in odločnosti so zmagovali bolj in bolj. Prišli so socialni-demokratje in pričeli nastopati proti veri, proti duhovnikom, sploh proti vsemu, kar je le količkaj po verskem dihalo. In zopet je bilo slov. krščanska socialno delavstvo prvo, ki se je postavilo novim prerokom po roba. Nikdar jim ne izginejo ti dnevi boja iz spomina. Na eni strani so bojevali boj proti kapitalizmu, na drugi pa boj proti sovražnikom vere. Nobena stvar jih ni preplašila. Nasprotno, vrste krščanske socialnega delavstva so se množile dan za dnem. Pod vodstvom dr. Kreka in Jožeta Gostinčarja in drugih delavskih prijateljev so zbojevali precej hudih bojev. Le prekmalu se je pokazala potreba po nekaki skupni zvezi. Ustanovili so Jugoslovansko Strokovno Zvezo. Tisoči delavci so se združili v njej. Saj ona jim je dala vsega, kar le more delavska organizacija dati, organizacija, katera ni imela pri svojem porodu polno močnejšo ženka in cvenka. Združeno delavstvo je doseglo veliko uspehov. Se li morda še spominjate bojev za volilno pravico. Tu je govorilo slovensko krščansko socialno delavstvo svojo odločilno besedo. In če pogledamo danes vrste tega delavstva po celi Jugoslaviji, jih vidimo dolge nepregledne vrste samo trdnih, značajnih mož, žena fantov in deklet, ki so pripravljeni storiti vse, da se udeležijo program, za katerega so se podpisali in ne manj tudi prisegli. Božji blagoslov spremlja njih delo. Samo On gori v nebesih vé, koliko so oni dobrega učinili, kako so obvarovali domovino pred notranjimi nemiri in ne dolžno krvjo. Jugoslovanska Strokovna Zveza v Ljubljani praznuje petindvajsetletnico ustanovitve prvega Katoliškega delavskega društva na Slovenskem tam kjer se je ustanovilo. Pod znožjem prestola Marije Čudodelne se bo obhajal prvi slovenski delavski tabor in popoldan drugi tabor v Tacnu v Žibertovi gostilni, tam, kjer je naš sedanjí oče minister za socialno politiko Jože Gostinčar rekel dr. Kreku zgodovinske besede, ko je dr. Krek vprašal, če je mogoče ustanoviti delavsko društvo in mu je Gostinčar, takrat še delavec v ljubljanski predilnici, odgovoril: „Dá, je mogoče“.

In kaj naj storimo mi, krščansko misleči delavci ob srebnem delavskem jubileju? Komur le čas in gnotne razmere dopuščajo naj ne zamudi dne 15. junija na Šmarno goro k zibelki, kjer se je porodila naša moč. Pokazimo, da nas je veliko, pokazmo pa tudi, da hočemo delati odločno in neomajno, da zasijejo nam v mladi naši domovini lepši dnevi in lepša bodočnost. Kristus, ki je naš vzor in katerega nauki nam kažejo pot, je s svojimi nauki spreobrnil milijone in milijone duš, je ustvaril svet, kjer naj vlada pravičnost. Dokazimo dne 15. rožnika na Šmarni gori, da so nam njegovi nauki sveti in da hočemo spremembo sloveške družbe le po njegovih naukih. Zatorej tovariši in tovarišice na svidenje na Šmarni gori pri Ljubljani.

Tone Kogelj, delavec.

Prvo američansko pismo.

Naš urednik je dobil iz Severne Amerike naslednje pismo.

R. C. Holy Cross Rectory, Bridgeport, Conn. 9. maja 1919.

Dragi prijatelj! — Po tako neznanosko dolgem času je slednjič danes bila objavljena vest, da je poštni promet z našo domovino odprt. Tako dolgo

biti odrezan od svojih domačih, je neznanosno. Mi tukaj si pismo skušali vojnih grozot, vendar nam dajo od vseh strani čutiti, da vojska ni nikaka debrota. Ker se vseh stvari velike množine izvaja, se marsikaj težko dobi in le za drago ceno. — Vendar pa se mi tukaj nimamo vzroka pritoževati če vpoštevamo, kaj ste morali doma trpeti, kake žrtve prinesiti. Vse nas muči ena misel, kako je doma? Dobivamo iz raznih strani popolnoma si nasprotujoča poročila. Iz tega si je težko napraviti pravo sodbo. Bodi tako dober, če dobiš to moje pismo, odgovori in piši mi. Silno sem radoveden, kve naše države Jugoslavije, kaj so njene resnične meje? Ali se vogerški Slovenci pripojeni? Za kakšno obliko vlade je ljudstvo? Tukaj se zaradi tega mnogo papirja porablja od strani dveh strank katerih ena: Jugoslovanska Republičanska zveza (liberalna stranka) se vnema za federativno republiko, dočim druga: Slovenska Narodna Zveza (kršč. socialna stranka) zagovarja kraljevino SHS. Po mojem mnenju nima nobena stranka pravice se vmešavati in odločevati obliko vlade, zakaj ta pravica pristaja samo vam doma živim SHS. Naša je le dolžnost, da pomagamo k dejanski svobodi naroda, naj že potem ima tako, ali tako vladno obliko.

Zaradi vogerških Slovencev sem radoveden, ker jih imam veliko večino v svoji fari, pa so strašni mučarjeni. Čital sem v nekem hrvaškem listu, da je jugoslovanska armada zasedla Medimurje in nekatere prekmurske vasi. Koliko?

Kako je v Mariboru, v okolici, kam pripada naš St. Lj? Če je resnica, kar se je pisalo, kako so pomešani z Nemci v Mariboru, je res izmenitno! Je veliko duhovnikov padlo? Kateri? Gotovo ob častno pomanjkanje duhovnikov.

Jaz sem, hvala Bogu zdrav in zadovoljen. Sem zdaj že sedmo leto na župniji, ki sem je organiziral. Večina ljudi se zdaj odpravlja domov. Če bodo tako šli, kakor se odpravljajo, bomo kmalu pastir brez čede. Te mi pa ne dela posebnih skrbi, ker je drog delo več ko zadosti.

Za danes sklenem. Ako dobim odgovor, bom prihodnjič pisal več. Srčne pozdravljam Tebe, Tvojo družino in vse znance Tvoj. Mihal J. Golob.

Moja naslov: Reverend M. J. Golob, 450 Pine Str. Bridgeport, Conn.

S Pohorja in iz Dravske doline.

Kmetje! Ne dejmo se goljufati! Agenti hodijo okoli kmetov, kmečkih najemnikov in delavcev in vabijo na »stop v novo dne 1. junija na Kranjskem z batinami ustanovljeno »Samostojno kmetijsko stranko. To ni prava »kmetijska stranka«, ampak neka od liberalcev in šušterčijancev ter drugih elementov ustvarjena tvorba, ki ima namen pri prihodnjih volitvah postane razdvojit, raztrojit in še celo razcepiti kmetovalce, njihove najemnike in delavce in na ta način pravemu kmečkemu stanu odvzeti njegovo sijajno moč v Jugoslaviji, odvzeti mu poslaniske mandate in tako pomnožiti njegove nasprotnike. Kmetje in njihovo ljudstvo je že organizirano v »Slovenski kmečki zvezi.« To je naš pravi dom! Torej pozor!

Tedenske novice.

Č. g. Anton Belkovič, župnik v Artičah pri Brezicah, je nevarno zbolel. Bil je v sanatoriju v Zagrebu operiran, kjer si zdaj išče zdravje. Sebratom se priporoča v memento!

† Dekan Franc Dovnik. Iz Gornjegrađa je dospela žalostna brzojavna vest, da je dne 4. t. m. umrl tamkajšnji dekan, župnik in duhovni svetovalec č. g. Franc Dovnik. Blagi gospod je bolehal že dalje časa, ustavljal se je smrti s svojo močno daravo, a smrt je bila močnejša, zmagała je smrt. Rajni g. Franc Dovnik je bil rojen leta 1850 v Krčevini pri Mariboru. Po končanih srednješolskih študijah je vstopil v mariborsko bogoslovje, kjer je bil leta 1872 posvečen v mašnika. Kot dušni pastir je deloval na številnih krajih naše škofije in sicer kot kaplan od 1872 — 1874 v Vuzenici, od 1874 — 1875. pri Sv. Martinu pri Slovenjgradcu, od 1875 — 1877 v St. Lju pod Turjakom od 1877 — 1878 kot kaplan in provizor na Gornji Polkavi; od 1878 — 1880 kot kaplan in provizor pri Sv. Mihaela pri Šoštanj, od 1880 do 1884 kot kaplan pri Sv. Benediktu v Slov. gor. Dne 12. marca l. 1884 je bil nastavljen za kura ta v kaznišnici v Messendorfu pri Gradcu, katere službo je opravljal do 1. marca l. 1887, ko je bil imenovan za provizoričnega in pozneje za redne

ga profesorja moralke na bogoslovnem učilišču v Mariboru. L. 1889 je postal podravniatelj bogoslovja. Na bogoslovju v Mariboru je poučeval samo nekaj nad tri leta in sicer do 20. oktobra l. 1890, ko je bil imenovan kot dekan in župnik v Gornjemgradu, katere službo je opravljal do svoje smrti zvesto in »neto. Njegovo neumorno delo je odlikovala višja cerkvena oblast s tem, da je bil dne 27. novembra 1890. leta imenovan duhovnim svetovalcem. Pogreb dragoga rajnika se je vršil v petek 6. t. m. dopoldne. Blagemu duhovniku naj bo Vsemogočni pravičen plačnik! Počivaj v miru!

† Župnik Štefan Turkuš. Keras se je raznesla med mariborsko duhovščino vest o smrti gornjegrajskega dekana, že je prispelo iz Sremelj pri Brezicah drugo ravnotako žalostno poročilo o smrti tamkajšnjega župnika č. g. Stefana Turkuš, ki je umrl v četrtek, dne 5. t. m. Rajni gospod je bil rojen leta 1861 v Majšbergu pri Slov. Bistrici in je bil v mašnika posvečen leta 1885. Kot kaplan je služboval od leta 1885 do 1886 v Lačah pri Gornjemgradu, od leta 1886 do 1893 pri Sv. Petru pri Mariboru, nakar je postal provizor in dne 11. novembra 1894 župnik v Sremljah. Rajni g. župnik je bil tihega in mirnega značaja, priden delavec v cerkvi in izven cerkve, vester in izpolnjeval svojih dolžnosti ter posebej vnet za šolo. Bil je tudi zelo gostoljuben in posrežljiv tujcem in prijateljem. Pogreb, ki se je vršil v soboto, dne 7. junija, dopoldne, je bil, kakor nam poročajo iz Sremelj, nad vse veličasten in je pokazal, kako zelo priljubljen je bil rajni gospod župnik pri svojih župljanih. Udeležilo se ga je tudi 13 gg. duhovnikov. Rajnemu gospodu je govoril za slovo, služil sveto mašo ter vodil pogreb mil. g. kanonik in dekan Josip Mešiček. Bog daj rajnemu gospodu večni mir in pokoj!

Poroča. V St. Jurju ob južni železnici se je v nedeljo, dne 8. junija poročil g. Franc Žager, mestni učitelj v Celju z gospd. Jožico Kincl, hčerko uglednega gostilničarja in posestnika Franca Kincl. Priči pri poroki sta bila g. nadučitelj Ant. Sivka in posestnik in gostilničar Alojzij Plautstajner. — Mlademu para želimo obilo, božjega blagoslova, sreče in zadovoljnosti.

Državna gimnazija v Mariboru. Sprejemni izpiti za 1. razred državne gimnazije v Mariboru se bodo vršili dne 7. julija od 10. ure dalje. Vpisovanje za nje bo dne 6. julija od 9. ure dalje; komur je neprilčno ta dan priti osebno, ta naj pošlje do 5. julija gimnazijskemu ravnateljstvu krstni list in zadnje šolsko izpovednico (naznanilo) in pride dne 7. julija naravnost k skušnji. Iz nemščine se ne bo izpraševalo; zahtevalo pa se bo dobro znanje slovenščine in računstva, v obsegu snovi štirih ljudskošolskih razredov ter katehizma.

Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru ima dne 26. junija ob 10. uri dopoldne v uradnih prostorih svoj redni občni zbor z običajnim dnevnim redom, h kateremu vabi vse člane. Ako bi ob desetih občni zbor ne bil sklepčen, se vrši 1 uro pozneje občni zbor pri vsakem števila udeležencev. — Načelnstvo.

Izlet mariborskega Orla v Hoče. Na binkoštni ponedeljek popoldne je ob krasnem vremenu napravil mariborski Orel izlet v bližnje Hoče, ki je v vsakem oziru uspel popolnoma zadovoljivo. Udeležba je bila prav dobra in zanimanje zelo veliko. Vrli Hočani so priredili našim Orlom in Orlicam nadvse lep sprejem, za kar jim budi izročena priredba zahvala.

Častno občanstvo. Naša vrla okoliska občina Pobrežje pri Mariboru je imenovala okrajnega glavarja dr. Lajniča in generala R. Maistra svojim častnim občanom. Okrajnemu glavarju dr. V. Lajniču se je odposlalo sledeče pismo: »Vaše blagorodje! Za Vaše uspešno delovanje na polju prehranitve našega občinskega ljudstva in za vzdrževanje reda in mira v našem okraju Vas imenuje podpisani občinski svet za častnega člana občine Pobrežje.« Slede podpis. General/R. Maister je pa dobil sledeče pismo: »Za Vašo uspešno branitev naših mej, kateri se je zahvaliti, da se je naša mlada država utrdila na severu, imenuje podpisani občinski svet Vaše blagorodje za častnega občana občine Pobrežje.« Slede podpis.

Vsensemška hujskajoča društva razpuščena. Vlada je razpustila v ozemlju deželne vlade vse podružnice hujskajočih pomembvalnih društev Südmark in Schulvereine. Njih premoženje je zaseženo v korist državi. Švabi so žal večino premoženja teh društev spravili že poprej v Nemško Avstrijo. Ta društva so zanesla v naše kraje hujskajočo vsensemško politiko. Spravljala so v naše kraje lutrovske